

Bethlen Sándor gr.

Bettelheim Janka

Bethlen Sándor gr., királyi biztos, a kolozsvári színészek felségélyezésére 1792-ben 100 Rh. forintot adott.

Bethlendy Sándor, színész, sz. 1902-ben, *Bánffyhunyadi*on. Színipályára lépett 1924. júl. 1-én.

Bethlenfalvi István, egy időben színész volt, később Miskolc város tanácsosa s mint ilyet a király 1889. április havában a koronás arany érdemkereszttel tüntette ki. Írt egy 4 felvonásos népszínművet, »A betyár« címmel, melyhez Pap Dezső írt zenét. Előadták Győrött, 1872. okt. 27-én.

Bethleni Csizmadia László, színész, baritonista, sz. 1864-ben, *Bethlenben*. megh. 1918. márc. 20-án, *Budapest*en. Színipályára lépett 1884. okt. 1-én, Tóth Bélánál.

Betiltott színdarabok. Színészetünk történetében elég gyakran előforduló jelenség volt, hogy a hatóság a neki nem tetsző színdarabot betiltotta — különböző okok miatt. Így például a »Bánk bán«-t sokáig száműzték a Nemzeti Színházból, majd a Bach-korszakban (L. o.) ismétlen kivirágzott a betiltás intézménye, — legtöbb esetben politikai színezetű megokolással. Ujabb időkben (1910. nov.) Bíró Lajos »Sárga liliom« c. vígjátéka ellen emeltek kifogást, ekkor a darabban szereplő főherceget nagyherceggé kellett változtatni és ezzel elestek a darab ellen emelt vádak. Bródy Sándor »A szerető« c. drámáját szintén ilyen címen tiltották be, amíg a főhercegből nem lett nagyherceg. A »Fifi« c. operettre rámondták, hogy erkölcstelen, mire némi ruhadarab megtoldása után 230-szor is színre került. 1926-ban a Belvárosi Színháznak nem engedték meg Schnitzler Arthur »Körbörbe« c. darabjának bemutatását. (Előbb 1912. okt. 15. az Uj Színpad előadásában is betiltották). Ez év jún. havában a Magyar Színházban betiltották Helena Thimignek a »Rabnő« c. darabban való vendéjjátékát. (A darabot Edouard Bourdet írta). 1927. márc. 30-án a Fővárosi Operett Színház »Finom kis lakás« c. bohózatát a 14-ik előadása után betiltották és felebbezés útján sem kapott engedélyt

a színház e darab javított beállítással való eljátszására. 1928. máj. 18-án a rendőrség betiltotta az Andrassy-úti Színház egyik operettjét, Heltai Jenő és Szirmai Albert »Enyém az első csók« címűt, de már máj. 22-én a belügyminiszter ismét engedélyezte az előadást.

Betlehemesek játéka a régi keresztény egyház liturgiájából bontakozott ki. Eleinte a mise keretében tették érzékelhetővé a nagy ünnepekre vonatkozó bibliai történeteket, de a drámaivá alakult előadás utóbb kiszorult a templomból, az alacsonykodók lassanként színészek lettek és így született meg a misztériumból a keresztény dráma. A templomból kiszorult misztériumok közül azokat, amelyek a karácsonyra vonatkoztak, a ferencrendi szerzetesek mentették meg és ők mentették meg azoknak a templomalakú Betlehemeknek formáját is, amelyekkel a betlehemesek járnak, elmondván a születés történetét, a pásztorjátékot, a Heródes-játékot és a három királyok történetét. A népköltészet legszebb értékei fűződnek a karácsonyi hagyományokhoz és a karácsonyi játékokhoz. (V. ö.: Karácsonyi színjáték. Misztériumok. Morálítások).

Betlen Bruckner László, zeneszerző, volt színigazgató, sz. 1892. febr. 27-én, *Szegeden*. A bécsi zeneakadémiát látogatta. 20 éves korában karmester volt Győrött, majd Pécs és Szeged színházainál. 24 éves korában a Délvidéken színigazgató, azután Kaposvárott és Nyíregyházán is működött. Az igazgatással nemsokára felhagyott, elkerült Olasz- és Franciaországba, ahol mint dirigens elismert névre tett szert. 1929-ben az ujbpesti színház karmestere. Munkája: »Senki leánya«, operett 3 felv. Bem. 1916. ápr. 7. Győr. (Tsz.: Faragó Jenő). »Gyémántmenyasszony«, »Hópehely«, operett 3 felv. Tsz.: Lugosi Döme. Bem. 1925. márc. 27. Szeged. »Egy kislány csókja« c. operettjét vidéken adták.

Bettelheim Janka, énekesnő, sz. 1857-ben, *Sátoraljaiújhegyen*. 1874-ben végezte a színészakadémiát és pályafutását Szegeden kezdte, ugyanez évben Pécsen Follinusz János tagja volt. 1874. aug. 24-én